

17 ביולי, 2019

לכבוד,

כלל הלקוחות

הנדון: מערכת נתוני אשראי – כיצד זה הולך להשפיע על כולנו?

א.ג.נ.,

בקצרה:

חוק נתוני אשראי מאפשר לנותני האשראי גישה לנתונים של לקוח, לצורך קבלת החלטה האם לתת לו אשראי ובאילו תנאים. המידע המצוי במערכת האשראי קריטי מאוד לכל אחד מאיתנו, ועל כן מומלץ לקרוא מסמך זה בעיון רב ולבחון את מידת השפעת מערכת האשראי עלינו, את היכולת שלנו למנף את המידע לטובתנו ו/או לתקן את הנתונים הנמצאים בו.

מערכת נתוני אשראי הינה מערכת המשתפת את נתוני האשראי שלנו (בבנקים) בין נותני האשראי. המערכת הוקמה על ידי בנק ישראל מתוקף חוק נתוני אשראי, התשע"ו – 2016 ועלתה לאוויר ב- 12/4/2019.

המערכת כוללת נתוני אשראי על כלל אזרחי ישראל המעידים על היכולת שלהם לעמוד בהתחייבויות כספיות ובפירעון חובות. **המידע המצוי במערכת האשראי קריטי מאוד לכל אחד מאיתנו ועל כן מומלץ לקרוא מסמך זה בעיון רב ולבחון את מידת השפעת מערכת האשראי על כל אחד ואחת מאיתנו.**

מהי מטרתה של מערכת נתוני אשראי?

מטרת הקמת מערכת אשראי מתוקף חוק נתוני אשראי הינה לאפשר לנותני אשראי גישה לנתוני האשראי של הלקוח לצורך קבלת החלטה האם לתת אשראי ללקוח ובאילו תנאים, **וזאת בידיעתו של הלקוח ובהסכמתו.**

מהו המידע המוצג במערכת נתוני אשראי?

מערכת האשראי מאפשרת להוציא דו"ח "נתוני אשראי" ודו"ח "חיווי אשראי".

דו"ח "נתוני אשראי" כולל מידע כדלקמן:

1. נתוני אשראי:

- 1.1. יתרות חשבונות עו"ש בבנקים ומסגרות האשראי בחשבון.
 - 1.2. מידע לגבי הלוואות קיימות בחשבונות הבנק, כולל משכנתאות (מידע לגבי תנאי הלוואה ויתרתה) וכן מידע לגבי הלוואות שנפרעו במשך 3 השנים האחרונות (כולל מידע מתחילת הלוואה – כך שאפשר לראות נתונים אפילו 10 שנים אחורה).
 - 1.3. מידע לגבי כרטיסי אשראי – יתרות חוב ומסגרות כרטיסי אשראי.
 - 1.4. יתרות חוב בבנק ב-12 החודשים האחרונים.
 - 1.5. מידע לגבי מספרי שיקים שנפרעו בבנק ושיקים שחזרו ב-3 השנים האחרונות.
 - 1.6. מידע לגבי מספר הוראות לחיוב (הוראות קבע) שחזרו ב-3 השנים האחרונות.
2. מידע שהתקבל מרשויות וגופים ציבוריים המצביע על אי-עמידה בהתחייבויות הלקוח - מידע מהכונס הרשמי (כנ"ר), לשכות הוצאה לפועל, מדור חשבונות מוגבלים בבנק ישראל.
3. מידע על גופים שביקשו לקבל נתוני אשראי על הלקוח ולאילו מטרה.

דו"ח "חיווי אשראי" מאפשר לנותן האשראי לקבל מידע האם הלקוח עמד בהחזרי הלוואות שנטל בעבר (במאגרי המידע נשמרים נתונים לתקופה של 10 שנים אחרונות).

דו"ח אשראי ניתן להוציא מהמאגר רק לאחר הסכמת הלקוח. דו"ח "חיווי אשראי" ניתן להוצאה על ידי נותן האשראי עצמו במסירת הודעה בלבד ללקוח.

מערכת נתוני האשראי – האם היא באמת מועילה לנו?

המערכת הוקמה במטרה לאפשר לנותני אשראי לבחון את מסוגלותו של הלקוח לעמוד בתנאי האשראי שהוא מעוניין לקבל מהם ובכך תוביל להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי – אך האם היא באמת רק מועילה לנו?

על מנת לענות על השאלה נתייחס לנקודות להלן:

1. העלאת חשיבותו של דירוג האשראי הטכני של הלקוח -

"דירוג אשראי" משמעותו הערכת הסיכוי שלקוח יעמוד בפירעון התשלומים שבהם הוא מתחייב. ככל שדירוג האשראי נמוך יותר, הלקוח מצוי בסיכון אשראי. בעצם עליית נגישות המידע לגבי נתוני האשראי של הלקוח, מעלה את חשיבות הפרמטרים הטכניים בבחינת הלקוח מול הבנק. למשל: לקוח בנק שביסס מערכת יחסים עם בנקאים בבנק מסוים חשוף לפגיעה בדירוג האשראי שלו בעקבות נתונים שקרו בבנק אחר שנים ארוכות קודם. דירוג האשראי של אותו לקוח עלול להיפגע כיום – ובשל כך, יתקשה לקבל אשראים כבעבר, לחילופין, הוא עלול לשלם ריביות יקרות הרבה יותר.

2. מערכת נתוני אשראי – אז מי באמת נהנה מזה?

מערכת נתוני האשראי תסייע בעיקר למי שאין נתונים משמעותיים לגבי עברו והעבר הבנקאי שלו הוא "נקי".

מי שעברו הבנקאי אינו "נקי", מערכת נתוני האשראי עלולה לפגוע במרקם היחסים שלו, גם עם בנק אשר הוא פועל איתו כשורה.

3. **חשיפת מינוף יתר (הסתמכות יתר על הלוואות מבנקים)**

חשיפת כללי נתוני האשראי, עשויים למנוע מצב שבו אדם או ארגון לוקחים הלוואות בהיקפים משמעותיים מכמה בנקים שונים. יחד עם זאת, הדבר יכול להיות לרועץ. קיימים עסקים אשר מבחינה אסטרטגית ראוי שיפעלו עם מספר בנקים, אולם הרושם שיכול להתקבל במערכת נתוני האשראי שמדובר ב"מינוף יתר" כאשר מדובר במינוף סביר. במצב כזה, בנקים יכולים, בעקבות מערכת נתוני האשראי, לדרוש את פירעונות הלוואות לאלתר ולפגוע מידית באיתנות העסקים.

יצוין, אגב, כי מערכת נתוני האשראי מנהלת את המידע על האשראים אולם לא על הנכסים שנרכשו באמצעות אותו אשראי, כך שקבלת ההחלטה על ידי הבנק לצמצום אשראי, אפשר שתהייה שגויה – ותגרום אגב כך, לקריסה של עסקים.

מהם אם כך הכלים שאיתם ניתן להתמודד?

בעקבות כניסתה של מערכת נתוני אשראי עולה החשיבות לגבי כל אזרח לבצע מיפוי של רמת האובליגו שלו ולבחון האם ישנן פעולות שניתן לבצע על מנת לשפר אותה ובכך לצמצם עלויות כספיות מיותרות שלעיתים הינן משמעותיות. לדוגמא: שימוש בניהול תזרים מזומנים, ניתוחי אובליגו וכו'.

בקשת לקוח לאי הכללת נתוני אשראי לגביו במערכת נתוני האשראי – האם כדאי?

לקוח רשאי לבקש מבנק ישראל כי נתוני האשראי לגביו לא יכללו במאגר. מרגע הבקשה, בנק ישראל לא ישמור את נתוני האשראי של הלקוח במאגר (הלקוח יכול לחזור בו מבקשתו ולבקש להיכלל שוב במאגר נתוני האשראי). במקרה בו ביקש משתמש לקבל נתוני אשראי של לקוח אשר ביקש לא להיכלל במאגר, יימסר לו כי הלקוח אינו נכלל במאגר בשל בקשתו לאי הכללת נתוני האשראי שלו. על אף הנאמר לעיל, במקרה שפורסמו נתוני אשראי של הלקוח (בטרם פנה לבקשה לאי הכללת נתוניו במאגר) אשר מעידים באופן מובהק כי הלקוח אינו עומד בפירעון תשלומים שבהם התחייב, לא יהיה הלקוח זכאי להגיש בקשה לאי הכללת נתונים עד תום שלוש שנים ממועד העברת הנתונים כאמור למשתמש בנתוני האשראי.

תיקון מידע הכלול במאגר מערכת האשראי – חשוב לכל אחד לבצע!

אם לקוח חושב כי מידע לגביו הכלול במאגר אינו נכון, שלם או מדויק, הוא זכאי לפנות לבנק ישראל בבקשה למחוק מידע שגוי, להשלים מידע או לתקנו. מדובר על מהלך שאין לוותר עליו בשל המשמעויות הכבדות אשר יכולות להיגזר מכניסתה של מערכת האשראי לשימוש, כפי שהוצג במסמך.

בכבוד רב,

קידר רואי חשבון